
Eduskunnan verojaostolle

Asia: HE 304/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain ja rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia, jotka aiheutuvat yhtäältä sijoitusrahastojen yksityisoikeudellisen sääntelyn muutoksista ja toisaalta tarpeesta selkiyttää niitä tilanteita, joissa ulkomainen sopimuserusteinen rahasto tulisi rinnastaa verotuksessa suomalaiseen verovapaaseen sijoitusrahastoon tai erikoissijoitusrahastoon. Rinnastamisen seurauksena ulkomainen sijoitusrahasto tai erikoissijoitusrahasto vapautuisi Suomessa suoritettavasti tuloverosta vastaavasti kuin kotimainen sijoitusrahasto tai erikoissijoitusrahasto

Sijoitusrahastolainsäädännön muuttamisesta aiheutuvat muutokset

Hyvän verojärjestelmän näkökulmasta on tärkeää, että sijoitusrahastojen sääntelyssä tapahtuvat muutokset otetaan ajantasaisesti huomioon sijoitusrahastojen ja niiden osakkaiden verokohtelun sääntelyssä. Hallituksen esityksessä on perusteellisesti harkittu sijoitusrahastolain (SRL) muuttamisesta aiheutuvat verolainsäädännön muutostarpeet.

Näkemykseni mukaan sijoitusrahaston osuudenomistajien vähimmäislukumäärästä, alarahastorakenteen mahdollistamisesta ja erikoissijoitusrahaston sääntelyn siirtämisestä vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin (AIFM-laki) aiheutuvat verolainsäädännön muutosehdotukset ovat tarkoituksenmukaisia ja niiden toteuttamistapa perusteltu. Käytännössä kyse on verolainsäädännön täsmentämisestä eikä muutoksella ole vaikutusta sijoitusrahastojen ja erikoissijoitusrahastojen tai alarahastorakenteiden verokohteluun.

Ulkomaisten sopimusperusteisten rahastojen verokohtelua koskevat ehdotukset

Hallituksen esityksessä on poikkeuksellisen kattavasti arvioitu ulkomaisten sijoitusrahastojen verokohtelun nykytilaa Suomessa ja EU-oikeuden – erityisesti EU:n toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) takaaman pääoman vapaan liikkuvuuden – tuomia muutospaineita verolainsäädäntöön. Hallituksen esityksen arviointi perustuu keskeisesti eri sijoitusmuotojen verotusta pohtineen työryhmän laajaan arviointityöhön.

EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön, jota on laajasti käsitelty eri sijoitusmuotojen verotusta koskevan työryhmän raportissa, perusteella on jo ainakin vuonna 2012 yhdistetyissä asioissa C-338/11–C-347/11, Santander Asset Management, annetun tuomion jälkeen ollut selvää, että TVL 20 §:n sijoitusrahastoa koskevaa verovapautta ei voida rajoittaa EU-oikeuden nojalla koskemaan yksinomaan kotimaisia sijoitusrahastoja vaan sitä on sovellettava myös vertailukelpoisiin ulkomaisiin sijoitusrahastoihin. Hallituksen esityksessä selostetulla tavalla ulkomaisten sijoitusrahastojen EU-oikeudellisesta rinnastettavuudesta on muodostunut Suomessa varsin laaja oikeus- ja verotuskäytäntö. Lainsäädännöllisiä muutoksia ei kuitenkaan tähän asti ole toteutettu, vaikka niiden tarve on ollut ilmeinen.

Näkemykseni mukaan hallituksen esityksessä ehdotettu sijoitusrahastoja ja erikoissijoitusrahastoja koskeva verosääntely on tarkoituksenmukainen ja perusteltu. Tämä siitäkin huolimatta, että sääntely koskisi vain sopimusperusteisia rahastoja mutta ei esimerkiksi osakeyhtiömuotoisia rahastoja. Hallituksen esityksessä ehdotetut perustelut sääntelyn rajoittamisesta sopimusperusteisiin rahastoihin ovat ymmärrettäviä, joskin jatkossa voitaisiin harkita erillistä sääntelyä (=osingon katsomisesta pääomatuloksi, vaikka osingonjakaja on verovapaa) siltä osin kuin kyse on ulkomaisen yhteissijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiömuotoisen rahaston jakamasta osingosta Suomessa yleisesti verovelvolliselle sijoittajalle. Osakeyhtiömuotoisen rahaston jakaman osingon verokohtelusta voitaisiin säätää itsenäisesti ilman, että tällaista rahastoa sinällään olisi tarvetta muutoin rinnastaa TVL:ssä tarkoitettuun sijoitusrahastoon tai erikoissijoitusrahastoon.

On johdonmukaista, että myös verolainsäädännössä seurattaisiin hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla sijoitusrahastojen sääntelyssä noudatettua erottelua EU:n sijoitusrahastodirektiivin (UCITS-direktiivin) mukaisten ”sijoitusrahastojen” ja EU:n vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevan direktiivin (AIFM-direktiivin) mukaisten ”erikoissijoitusrahastojen” välillä. Tätä erottelua voidaan noudattaa, vaikka EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolisissa valtioissa ei välttämättä täysin vastaavaa erottelua tunnistettaisikaan. EUT:n oikeuskäytännön perusteella on kuitenkin selvää, että lainsäädännössä tulee huomioida myös muissa kuin EU- ja ETA-valtioissa perustetut rahastot ja ehdotettu TVL 20a § noudattelee tältä osin EUT:n oikeuskäytännön linjauksia.

Sijoitusrahastojen ja erikoissijoitusrahaston verovapauden edellytyksiksi asetetut vaatimukset vastaavat kotimaisille rahastoille sääntelyssä asetettuja vaatimuksia. Näin ollen kotimaiset

sijoitusrahastot ja erikoissijoitusrahastot täyttävät vaatimukset automaattisesti. Käytännössä sääntelyn eroavaisuuksista johtuen ulkomaisten sijoitusrahastojen osalta vaatimusten täyttymistä joudutaan arvioimaan tapauskohtaisesti. Oletettavaa on, että kaikki ehdotetut edellytykset ovat luonteeltaan sellaisia, että ulkomaisen rahaston on ne käytännössä mahdollista täyttää ilman, että ao. rahastoa koskeva kansallinen sääntely sen estäisi. Vaikuttaa myös siltä, että kaikkia edellytyksiä voidaan perustella verolainsäädännön tavoitteiden näkökulmasta. Näin ollen on epätodennäköistä, että asetettuja vaatimuksia voitaisiin pitää EU-oikeudenvastaisina, vaikkakin yksittäistapauksissa tätäkin saatetaan joutua tapauskohtaisesti pohtimaan.

Todennäköisesti käytännössä merkittävin verovapaita ja verovelvollisia ulkomaisia suppeamisteisia tai suljettuja erikoissijoitusrahastoja ja kiinteistösijoitusrahastoja erotteleva tekijä tulee olemaan pakollinen voitonjakovelvoite. Voitonjakovelvoitteelle asetetut veropoliittiset tavoitteet lykkääntymisedun rajoittamisesta ovat ymmärrettävät, kun asiaa tarkastellaan Suomen näkökulmasta. Tilanne voi näyttää hieman toiselta esimerkiksi sellaisissa valtioissa, joissa rahastojen saamia tuloja verotetaan sijoittajan tulona siitä riippumatta, jakaako rahasto tuottoja vai ei. Toisaalta näissäkin valtioissa rahastot voivat yleensä sopia voitonjakamisesta sijoittajille, joten voitonjakoedellytyksen täyttäminen on sinällään mahdollista.

Kokonaisuutena ehdotetut muutokset tulevat selventämään ulkomaisten sijoitusrahastojen rinnastamistilainten arviointia, koska verovapauden edellytyksistä säädettäisiin verolainsäädännössä ja säännökset koskisivat nimenomaisesti myös ulkomaisia sijoitusrahastoja. Huomionarvoista on myös se, että rinnastettavuusedellytykset täyttävillä rahastoilla on jatkossa paremmat edellytykset saada verovapautus jo lähteellä eli tulonmaksuhetkellä, jolloin tarve jälkikäteiseen palautusmenettelyyn vähenee.

EU-tuomioistuimen sijoitusrahastojen verokohtelua koskeva oikeuskäytännöstä saattaa johtua myös jatkossa verolainsäädännön tarkistamistarpeita. Nyt ehdotetuilla muutoksilla Suomen verolainsäädäntö tuodaan kuitenkin sellaiseksi, että sen voidaan katsoa täyttävän EUT:n tähänastisessa oikeuskäytännössä asetetut edellytykset suomalaisen sijoitusrahastoon rinnastettavien ulkomaisten sijoitusrahastojen verokohtelulle. Käsitykseni mukaan ehdotetut muutokset ovat tasapainossa siten, että niillä täytetään EU-oikeuden selkeästi asettamat edellytykset mutta toisaalta ei tarpeettomasti kavenneta Suomen veropohjaa rajat ylittävissä tilanteissa.

Ystävällisesti

Tomi Viitala